

OMARM MEERTALIGHEID EN DIVERSITEIT OP JOUW GROEP

Meertaligheid is eerder regel dan uitzondering in de huidige samenleving. Ook in de kinderopvang wordt de groep van meertalige kinderen steeds groter. De kans is dan ook groot dat jij als pedagogisch professional meertalige kinderen in je groep hebt. Meertaligheid biedt heel veel mooie kansen. Toch kan ik mij voorstellen dat je regelmatig tegen lastige vraagstukken aanloopt in de begeleiding van meertalige kinderen. Ik neem je dan ook graag mee in al het moois wat meertaligheid kan brengen en hoe jij als professional meertaligheid een plek kan geven in je groep.

De voordelen van meertaligheid

Om de kansen die meertaligheid kan bieden optimaal te benutten is het vooral erg belangrijk dat er ruimte en positieve aandacht is voor de meertaligheid en de eigen thuistaal. Hoe zit dit precies?

1. Optimaal gebruik maken van de taalgevoelige periode

In de leeftijd van 0 tot ongeveer 6 á 7 jaar vindt er een gevoelige periode plaats bij kinderen als het gaat om de taalontwikkeling. Dat wil zeggen dat het brein extra gevoelig is voor taalprikkels waardoor het leren van een taal of meerdere talen in deze periode vrij snel en gemakkelijk gaat. Deze periode biedt dan ook veel kansen om meerdere talen goed te leren als kind waar je de rest van je leven profijt van kan hebben. Belangrijk hierbij is wel dat ze de verschillende talen voldoende horen en zelf kunnen gebruiken om ze goed te leren.

Op het moment dat een kind een nieuwe taal gaat leren naast zijn thuistaal, dit noemen we ook wel sequentieel meertalig, neemt hij al een rugzak vol met (taal)kennis mee. Alle kennis die hij heeft opgedaan in zijn thuistaal kan goed ingezet worden om ook de nieuwe taal te leren.

Het ijsbergmodel van Jim Cummins wordt vaak gebruikt om te laten zien hoe dit werkt (Wouters et al., 2024). Het zichtbare gedeelte van de ijsberg, de toppen, zijn de verschillende talen waarover een kind

beschikt. Een groot deel van de ijsberg ligt echter onder water en verbindt de toppen met elkaar. Het is een gemeenschappelijke kennisbasis, die gebruikt kan worden voor alle talen (Wouters et al., 2024). Hierbij kan je denken aan kennis over de wereld, abstract denken en taalbewustzijn (het kunnen nadenken over de vorm en betekenis van taal). Hoe sterker en uitgebreider dit fundament is hoe beter het gebruikt kan worden voor het leren van andere talen (Wouters et al., 2024). Zo kan de kennis in de thuistaal gebruikt worden om het Nederlands te leren. Als een kind in zijn thuistaal het concept van een koe heeft geleerd, hoeft hij hier alleen het Nederlandse woordje koe aan te koppelen. We noemen dit ook wel labelen. Op deze manier vormt de thuistaal een springplank voor het leren van het Nederlands of welke andere taal dan ook.

2. Ontwikkelen van een positief zelfbeeld

Je thuistaal is een onderdeel van wie je bent, van je identiteit. Op het moment dat we die thuistaal verbieden in de klas of op de opvang geven we indirect de boodschap dat het kind niet mag zijn wie hij is, dat hij niet goed genoeg is (Steffens, 2020). Hij kan zich gaan schamen voor zijn thuistaal (Leufkens, Smit & Mol, 2018; Steffens, 2020). Als we op een positieve manier aandacht besteden aan de thuistaal, door er open voor te staan en nieuwsgierig naar te zijn, voelt het kind dat hij welkom is en er mag zijn. Zijn welbevinden, zelfvertrouwen en identiteitsontwikkeling zullen groeien (Van Avermaet et al., 2016). En zoals we allemaal weten, als een kind lekker in zijn vel zit en zich veilig voelt zal hij pas echt gaan leren en ontwikkelen.

3. Het biedt voordelen bij het leren

Er zijn onderzoeken die laten zien dat meertaligen beter ontwikkelde executieve functies hebben, zoals het controleren van aandacht (Adesope, Lavin, Thompson & Ungerleider, 2010; Blom, 2019). Er wordt gedacht dat meertalige kinderen deze functies trainen doordat zij twee of meerdere talen leren en deze gelijktijdig managen (Adesope et al., 2010). De executieve functies zijn belangrijk bij het leren en het kunnen uitvoeren van verschillende taken.

Hoe geef je meertaligheid een plek?

1. Open en nieuwsgierige houding

Het begint met de houding die je als professional aanneemt. Sta open voor de talen en culturen van kinderen.

- Dit kan je doen door te vragen naar hun thuistaal.
- Door samen liedjes in de thuistalen te luisteren of zingen.
- En misschien zelfs wel door een paar woordjes in de thuis taal te leren van de kinderen op je groep, zoals een troostwoord. Je hoeft zeker niet alle talen te leren om iets met de talen te doen in je groep. Een paar woordjes is vaak al genoeg om veiligheid en herkenning te creëren.

Door die open en nieuwsgierige houding te hebben haal je direct de thuistaal naar de groep. Op die manier vergroot je niet alleen het welbevinden, gevoel van veiligheid en een positief zelfbeeld bij de kinderen, maar kan de thuistaal meteen die springplank zijn voor het leren van het Nederlands.

2. Spelen in de eigen taal

Iets waar veel pedagogisch professionals tegenaanlopen als er meertalige kinderen op de groep zitten die dezelfde thuistaal spreken, is dat ze in hun thuistaal met elkaar communiceren en spelen. Hoe kan je hier nou het beste mee om gaan?

- Bedenk dat de thuistaal juist waardevol is voor het leren van het Nederlands. Taalontwikkeling en spelontwikkeling gaan hand in hand. Kinderen gebruiken taal om hun spelideeën te verwoorden en hun spel en rol te spelen (Tip onderwijs, 2024). Tegelijkertijd zorgt het spel er weer voor dat kinderen hun taalvaardigheid vergroten, door het gebruiken van verschillende (nieuwe) woorden, het vormen van zinnen en vertellen van verhalen (Tip onderwijs, 2024). Je zult waarschijnlijk zien dat zodra kinderen mogen spelen in hun thuistaal, zowel het taalniveau als het spelniveau hoger is dan wanneer zij in het Nederlands spelen.
- Speel mee vanuit spelmaatje en voeg taal toe of vraag om een terugkoppeling in het Nederlands na afloop van het spel om op die manier ook het Nederlands te stimuleren. Af en toe mogen spelen in de eigen taal is voor veel kinderen vooral ook een fijn momentje waarbij ze even gewoon kunnen spelen.
- Toch begrijp ik ook dat het niet wenselijk is dat kinderen continue in hun eigen taal praten. Een mooie oplossing hiervoor is om duidelijke afspraken te maken met elkaar. Op welke momenten mag je de eigen taal gebruiken? Wat doe je als er iemand aansluit die niet dezelfde taal spreekt?

3. Herkenning

Het is belangrijk dat elke kind zich kan herkennen in de speelleeromgeving. Naast het (laten) gebruiken van de thuistalen in de groep, kan je de talen en culturen ook op verschillende manieren laten terugkomen in de inrichting om herkenning te creëren.

- Maak bijvoorbeeld een welkomstmuur. Waarbij welkom in alle talen op de muur staat of waarbij de landen visueel gemaakt worden.
- Voeg materialen toe uit verschillende culturen en thuissituaties van de kinderen op je groep. Denk aan het toevoegen van een tajine, een thee set uit een ander land, stokjes om mee te eten of lege verpakkingen van voedingsmiddelen uit verschillende landen. Of maak muziek met instrumenten uit verschillende landen. Bij het toevoegen van dit soort materialen is het belangrijk dat je goed nagaat of het voor de kinderen ook echt herkenbaar is uit hun eigen omgeving en het niet

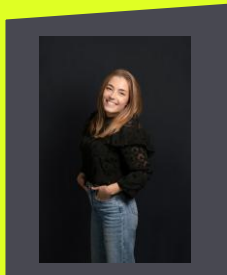
stereotyperend is. Ouders kunnen hierin een grote rol spelen, door er advies over te geven of misschien hebben ze zelfs materialen voor op de groep.

- Daarnaast kan je denken aan het toevoegen van poppen en (interculturele) prentenboeken die de diversiteit in de samenleving en van de kinderen op je groep representeren. De poppen van de Colourful goodies zijn hier een mooi voorbeeld van. Bij prentenboeken is het belangrijk dat alle kinderen zich op een fijne manier kunnen herkennen in personages van het boek. Er zijn veel interculturele prentenboeken te vinden, zoals 'Prinses Arabella', 'Ik ben ik en jij bent jij', 'Ik ben bruin' en 'De snoepjes van Aisha'.
- Naast interculturele boeken kan je ook meertalige boeken aanbieden. De bibliotheek, maar ook websites en uitgevers als Bookabooka, Buki boek, Niknak en Lappa hebben een breed scala aan meertalige (prenten)boeken. Dit biedt meteen een mooie kans om ouderbetrokkenheid te vergroten. Nodig bijvoorbeeld eens een ouder uit om een boekje in zijn of haar taal voor te komen lezen aan de kinderen.

Door meertaligheid een plek te geven in je groep, geef je elk kind de kans om zichzelf te zijn en zich optimaal te ontwikkelen!

Meer weten?

Wil je nog meer weten over meertaligheid en diversiteit of heb je hier specifieke vragen over? Neem dan vrijblijvend contact op met adviseur Fleurke Schook.

Fleurke Schook

Adviseur

06 – 29 59 61 13

f.schook@edux.nl

Literatuurlijst

- Adesope, O. O., T. Lavin, T. Thompson & C. Ungerleider (2010). A systematic review and meta-analysis of the cognitive correlates of bilingualism. *Review of Educational Research*, 80, 207-245.
- Blom, E. (2019). Wat iedereen moet weten over de taalontwikkeling van kinderen in een diverse samenleving. Geraadpleegd op 20 april 2025, van https://www.uu.nl/sites/default/files/oratietekst_elma_blom.pdf
- Leufkens, S.C., Smit, J. & Mol, M. (2018). Taalverschillen in de klas: Hoe besteed je als leraar aandacht aan de moedertaal van leerlingen in de klas?. *Tijdschrift taal voor opleiders en onderwijsadviseurs*, 9(13), 18-21.
- Van Avermaet, P., Agirdag, O., Slembrouck, S., Struys, E., Van de Craen, P., Van Houtte, M., ... & Van Hulle, E. (2016). MARS: Meertaligheid als realiteit op school. Onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming.
- Steffens, W. (2020). Yes! Oui! Shì! Nem! Tak! Yebo!. *Kinderopvang*, 30(10), 12-14.
- Tip onderwijs (2024, 11 juni). *Spelontwikkeling*. Geraadpleegd op 29 april 2025, van <https://tiponderwijs.nl/begrip/spelontwikkeling/>
- Wouters, E., Van Popta, M., Dekker, S., & Smit, J. (2024). *Meertalige leerlingen ondersteunen in het leesonderwijs. Een literatuurstudie naar meertaligheid, lezen met begrip en leesmotivatie*. Stichting Lezen.